

SZILASSI ANDREA

Híd a digitális szakadékon át – Felhasználóképzés egy városi könyvtárban (és azon túl)

E tanulmány célja, hogy tizenkét évre visszatekintve képet adjon az eÁllampolgárok születéséről; oktatásuk olykor spontán, máskor meg tudatos módszereiről – betekintést adva a folyamat néhány említésre méltó mozzanatába és számszerű eredményeibe. Úgy vélem, nemcsak a résztvevő elfogultsága alapján mondhatjuk, hogy tanítványaink fejlődése a legszebb reményeinket is túlszárnyalta. A dolgozat a felhasználóképzés tanfolyamai mellett bemutatja a NetNagyi Klub és az azonos nevű webhely történetét is, hiszen mindkettőt a tanfolyami oktatásból fakadó igények hívták életre. Mindenekelőtt azonban tekintsük át röviden, milyen globális folyamatok keretébe illeszkedve folyt a könyvtárak számítógép-felhasználó képzése Magyarországon.

I. Az Információs Társadalom hazai története dióhéjban. Makroszintű folyamatok. Könyvtárak az Információs Társadalom építésében

A 2000. évtől alapvetően két meghatározó folyamat zajlott körülöttünk. Az egyik a *Lifelong Learning*, vagyis az élethosszig tartó tanulás nagyszabású európai uniós cselekvési programja, amely a második millenniumtól mindmáig szolgálja különféle pályázatokkal a tudásalapú társadalom elérését az uniós tagállamok számára. 2005-ben szintén indult egy uniós projekt a digitális szakadék csökkentése érdekében *i2010: Európai információs társadalom a növekedésért és foglalkoztatásért* címmel. A második tényező *az információ-technológiai forradalom* hatása volt. E folyamat rendkívül összetett, terjedelmi okokból csupán néhány elemére hívjuk fel a figyelmet. 1990-ben indult a NIIF Intézet tevékenységének részeként az *Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program* a hazai kutatási és oktatási intézmények, valamint a könyvtárak fejlesztése érdekében. Az intézményi szektor mellett az üzleti és a privát szféra számára is elindultak kedvező folyamatok. Ugyanebben az évben kezdődött a HBONE gerinchálózat kiépítése országszerte a szélessávú internet megalapozásáért, amely nagyfokú minőségi előrelépést jelentett a korábbi internetezési technológiákkal szemben. Mindazonáltal a számítógépek birtoklása és az internet-előfizetés egyaránt költséges dolog volt a kezdeti időszakban, és az azt követő években is. Kormányzati koncepciók készültek az elmúlt 15 év során, amely egyfelől az infrastrukturális fejlesztéseket ösztönözte és támogatta, másfelől a lakosság digitális írástudásának megalapozását célozta meg.

Kormányzati stratégiák 1999-től 2013-ig:

- 1999-ben a *Magyar válasz az Információs Társadalom Kihívásaira* [„Magyar válasz”];
- 2001-ben a *Nemzeti Információs Társadalom Stratégia [NITS]*;
- 2003-ban a *Magyar Információs Társadalom Stratégia [MITS]*;
- 2004-ben a *Nemzeti Szélessávú Stratégia [NSzS]*;
- 2005-ben az *E-kormányzat Stratégia és Programterv*;
- 2007-ben a *Szélessávú Akcióterv [SZAT]*;
- 2008-ban az *E-közigazgatás 2010 Stratégia*;
- 2009-ben az *eGazdaság Akcióterv [eGAT]*;
- 2009-ben a *Digitális Írástudás Akcióterv [DIAT]*;
- 2009-ben *Az IKT Szektor Iparpolitikai Akcióterve*;
- 2011-ben a *Digitális Megújulás Cselekvési Terv [DMCsT]*.
- 2013-ban a *Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-2020-ig [NIS]*

Habár 2007-ig jelentős fejlődés történt az internet penetráció és -használat tekintetében, az Európai Unió államai között több indikátort is figyelembe véve még mindig az átlag alatti mezőnyben foglalt helyet Magyarország.¹ A legfrissebb, 2014. évi összehasonlító adatok tekintetében végre megtörtént a felzárkózás. Magyarországon a mobiltelefonos internetezést is figyelembe véve 72 %-os a penetráció, ezzel pedig a középmezőnybe kerültünk.²

Az állam az Informatikai és Hírközlési Minisztériumon keresztül számos pályázatot írt ki 2002-től intézmények és társadalmi szervezetek, vállalkozások valamint a magánszféra részére az *SZT-IS* és az *IHM-ITP* jelű pályázatok sorában.³ Ennek köszönhetően informatikai eszközökhöz, szoftverekhez, interneteléréshez, valamint informatikai képzésekre fordítható forrásokhoz juthattak térítésmentesen a nyertesek. A kedvezményezett szervezetek köre széles körű volt: önkormányzatok, posták, kávéházak, teleházak, könyvtárak, könyvesboltok, paplakok és egyéb egyházi, valamint oktatási és szociális intézmények.

Visszatérve a pályázati támogatásokhoz, a lakosság kétféle módon juthatott kedvezményes informatikai eszközökhöz. Egyrészt az IHM-ITP jelű pályázatokon keresztül pedagógusok, óvónők, védőnők, köztisztviselők, bírósági és ügyészségi dolgozók, valamint könyvtárosok nyerhettek informatikai eszközöket. Cserébe vállalniuk kellett valamilyen informatikai képesítés megszerzését. A *Sulinet Express* volt az utolsó kormányzati projekt informatikai eszközök támogatott beszerzésére, amely 2006-ban zárult. E pályázatban a PC-k, laptopok és egyéb kiegészítők vásárlása esetén azok árából 60 000 Ft-ot, de maximálisan az eszköz árának 50 %-át lehetett visszaigényelni magánszemélyeknek a személyi jövedelemadójuk bevallásakor.

A digitális írástudás megalapozásának talán legprofesszionálisabban szervezett programja a „*Kattints rá Nagy!*” projekt volt. 2002-ben indult, és azóta is töretlenül folytatódik évről évre *Kiss Gábor Boldizsár* szakmai irányításával. 2013-ban köszöntötték a tízezredik szépkorú internetezőt a tanfolyam elvégzését követően. Tegyük hozzá, hogy ez országos lefedettséget jelent, mert a létrehozó Budapesti Művelődési Központ nemcsak a fővárosban és agglomerációjában gondolkodott. Folyamatosan sikerrel pályáztak állami és szponzori források bevonására, és megszervezték, hogy az egész országban sok-sok településen lehetővé váljon az általuk fejlesztett informatikai tananyag oktatása.

Szintén nagyszabású program volt a digitális írástudás népszerűsítése érdekében 2007-től a *NETreKÉSZ* pályázat, amely országosan negyven projekt megvalósulását eredményezte viszonylag széles körű célcsoportok számára. Ennek egyik projektje az információs társadalmi tanácsadók képzését tűzte ki célul.

2007-ben valósult meg Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya megyékben a *WIFI-falu* projekt. E pályázat célja a mélyszegénységben és viszonylagos elzártságban élő emberek számítógéppel és internettel való felszerelése volt – némi önerő rendelkezésre állása mellett.

Ugyancsak e pályázatoknak volt köszönhető, hogy 2004-ben – éppen tíz évvel ezelőtt – létrejött az **eMagyarország pontok hálózata** az eMagyarország Centrum koordinálásával, főként teleházakban, önkormányzatoknál, könyvtárakban és művelődési otthonokban. Az eMagyarország pontokon lehetősége van bárkinek helyben internetezni, szkennelni, önéletrajzot vagy bármilyen iratot elkészíteni, nyomtatni és fénymásoltatni. Az itt dolgozó e-tanácsadók segítséget nyújtanak a látogatók számára különféle e-közigazgatási ügyekben (például személyi jövedelemadó bevallás, Erzsébet-pályázat, földhivatali tulajdonlapokhoz való hozzáférés, stb.) és tanácsot adnak számítógép- és internethasználati problémák esetén. Az e-tanácsadók szervezett képzése 2007-től indult el.

A könyvtárak tömegesen az SZT-IS-2 jelű Széchényi-terv pályázat nyomán jutottak hozzá először jelentősebb IKT eszköztámogatáshoz. E pályázatban feltétel volt, hogy a megnyert számítógépeket együttesen, ugyanazon a helyszínen kell elhelyezni. A pályázó intézményeknek ugyanis számítógép-felhasználói tanfolyamok tartását kellett vállalniuk, és ehhez egy géppark szükségeltetett. Később az NKA Könyvtári Szakmai Kollégiuma is évről évre juttatott pályázati forrást a könyvtárak számára a digitálisan írástudatlan emberek bevonására, informatikai tudásuk megalapozására és fejlesztésére. Az Európai Unióba való belépésünkkel megnyíló közösségi források révén 2011-ben a TÁMOP

---

¹ Forrás: Ithaka Digitális Írástudás Akcióterv DIAT Monitoring, 4. old.

² Forrás: <http://www.slideshare.net/wearesocialsg/social-digital-mobile-in-europe> 45/279 slide

Letöltés ideje: 2014. május 28.

³ A 2003. évi CXVI törvény 130. paragrafusa felsorolja a legtöbb ilyen jellegű pályázatot.

pályázaton keresztül szintén lehetőség nyílt számítógépes ismeretek, e-ügyintézés és egyéb korszerű tudás átadására közgyűjteményeinkben.

A könyvtárak szerepe mind a digitális forradalomban, mind az élethosszig tartó tanulás támogatásában meghatározó volt, hiszen gyűjtői, rendszerezői és közvetítói a felhalmozott emberi tudásnak. Ugyanakkor a könyvtárak közösségi találkozási pontok, és egyben az esélyegyenlőség színterei. Dokumentumaikkal, számítógépparkjukkal és az internet rendelkezésre bocsátásával kaput nyitnak a múlt és a jelen papír alapú és online tartalmi felé azok számára is, akik ezzel otthon nem rendelkeznek, munkatársaink pedig mesterei az információ-keresésnek, amely különösen értékes tudássá vált a korunkra jellemző információ áradatban.

II. Tanfolyami oktatás a tatabányai városi könyvtárban

A tanfolyamok beindítására Tatabányán is az SZT-IS-2 pályázat adott alkalmat 2002 novemberében. Később az NKA pályázatait nyújtottak támogatást éveken át. Kezdetben *Csics Gyula* könyvtárigazgató, *Sütő Balázs* rendszergazda és *Szilassi Andrea* könyvtáros voltak az oktatók. Valamivel később *Pohner Lászlóné* is bekapcsolódott a munkába. Eleinte két helyszínen, a Kodály téri és a Népház utcai könyvtárban folytak képzések, mivel az infrastruktúra csak itt állt rendelkezésre. Ez akkor messze nem jelentett optimális körülményeket. A könyvtár szívében, az olvasóterben zajlottak az órák – kezdetben nyitvatartási időben. 2006-ban vált lehetővé először önálló helyiségben végezni az oktatást.

Az első évben 1000 Ft, később 3000 Ft, az utolsó évben pedig 4000 Ft volt a tanfolyami díj a 16 órás képzésért, amely magában foglalta további gyakorlóórák lehetőségét is. Mindössze 300 Ft-ért tanfolyami jegyzetet és feladatgyűjteményt is kaphattak a résztvevők. A térítési díjak jól mutatják, hogy nem a bevételsszerzés volt a fő motívuma a könyvtár oktató tevékenységének.

A számítógéppark kezdetben öt db asztali számítógépből állt, később nyolc PC és egy könyvtári notebook gép állt rendelkezésre; illetve a résztvevők által hozott saját hordozható számítógépek is hozzájárultak a tanfolyami résztvevők számának növekedéséhez. Projektor a kezdetektől rendelkezésre állt, de eleinte nem lehetett megoldani ennek használatát a gépek könyvtáron belüli elhelyezkedése miatt.

2006-ban a Népház utcai központi könyvtár az épület rekonstrukciója miatt ideiglenesen elköltözött a Ságvári Endre úti bölcsőde egyik üresen álló szárnyába. A tanfolyamok ott is folytatódtak, mivel szünni nem akaró igény mutatkozott rá. Azután 2007-ben nem várt események történtek két alkalommal is. Betörték az ideiglenes könyvtárépületbe, és a számítógépek legjavát elvitték. Ennek okán szünetelt a képzés egy ideig, valamivel később a Kodály téri fiókkönyvtárban folytatódott.

2009 őszén a kollektíva visszaköltözhetett a Jászai Mari Színház, Népház épületébe. Itt lényegesen jobb infrastrukturális körülmények között folytathatták tovább az oktatást – külön gépteremben, kényelmes számítógép-asztalokon LCD monitorokkal, nyolc számítógép-férőhellyel. Vezeték nélküli internet is volt már, így a tanfolyami csoportok létszáma nem függött az asztali gépek mennyiségétől. Egyre többen jelentkeztek ugyanis olyan kéréssel, hogy saját laptopot szeretnének használni.

Ugyanebben az évben a könyvtár részt vett az MKE *Menet* pályázatában, amelynek köszönhetően a kiválasztott könyvtárakban e-közigazgatási ismereteket népszerűsítő tanfolyamot tartottak 16 fő részére. Az oktatás egy Moodle rendszerű webhely – www.webpolgar.hu – segítségével történt, amelynek tananyagát *Payer Barbara* készítette, de a résztvevő oktatóknak lehetősége volt a tartalmat kiegészíteni, módosítani, illetve a vizsgakérdésekre javaslatot tenni.

2011-ben az akkor még intézményunktől független József Attila Megyei Könyvtár TÁMOP pályázati forrása révén, a két intézmény együttműködésében valósult meg haladó képzés tíz csoportnak, 77 résztvevő bevonásával. Voltak olyan időszakok is, amikor pályázati forrás nélkül folyt a felhasználóképzés, mivel városi könyvtárak akkor nem nyújthattak be pályázatot erre a célra.

A könyvtár kezdetben semmilyen propagandát nem folytatott a felhasználóképzések népszerűsítésére. Évekkel később is csupán helyi plakátokkal és a honlapon keresztül reklámozott. Mindazonáltal a tanfolyamok népszerűsítése mindvégig folyamatos volt. A kezdeti időszakban spontán propagandát jelentett az a kényszerű körülmény, hogy nyitvatartási időben zajlottak a képzések, mert ez folyamatosan érdeklődőket generált. Rövidesen pedig már a végzett hallgatóknak köszönhetően jelentkeztek a tanulni vágyó emberek. Komoly várólisták alakultak ki, amelyek előnye is származott a tanfolyami csoportok összeállítása szempontjából. Két példa a hallgatói reklám gyakorlati megvalósulására: *Lódi Ferencné* első tanfolyamának befejezése után a lánya is jelentkezett,

és annak munkatársa a következő képzésre. Azután jött az unokatestvére, majd az unokája, és további néhány ismerőse. Nagyszerű kommunikációs csatornát jelentett az a körülmény, hogy tanfolyami hallgatóink között szép számmal akadtak fodrászok. Egy fodrászatban sok-sok ember megfordul nap mint nap. *Dodek Mihályné* fodrász önmaga legalább 30 résztvevőt szervezett tanfolyamainkra.

A tanfolyami hallgatók toborzásakor prioritást jelentett, hogy elsősorban az idősebb generációk tapasztalják meg, hogy ők is találhatnak hasznos, érdekes dolgokat a világhálón. Ők ugyanis már sem egy munkahelyi tanfolyamon, sem iskolai oktatás keretében nem szerezhettek informatikai ismereteket.⁴ A képzés négy héten át tartott, heti két alkalommal. A kontaktórákon kívül lehetőséget biztosítottunk legalább heti egy alkalommal két óra, vagy akár ennél többször is önálló gyakorlásra a könyvtár számítógépein. A tananyag kiválasztásában a kezdeteknél nem volt egyeztetés, együttműködés; minden oktató a saját elképzelései alapján vezette az órákat. Írott ismeretanyag és feladatgyűjtemény eleinte nem állt rendelkezésre. Vizsgázni egyetlen kivétellel nem kellett a hallgatóknak. Ez főként az ösztönzés, a stressz minimalizálása érdekében történt így. Elmondható, hogy az oktatás folyamatának kezdeti szakaszát erős spontaneitás jellemezte, amelynek több oka is volt. Egyfelől a könyvtárosok az újdonsült felnőttoktatói szerepben még kezdők voltak, másfelől – bár megbízható számítógépes eszköztudással rendelkeztek – a világháló tartalmainak felfedezése még számukra is sok újdonságot, ismeretet jelentett.

Az első esztendő után ez a munka kezdett szervezettebbé és hatékonyabbá válni. *Szilassi Andrea* 2003-ban készített egy képzéshez illeszkedő tanfolyami jegyzetet és hozzá egy feladatgyűjteményt. Évente felülvizsgálta és frissítette a tartalmát. A kezdőknek szánt ismeretek mellett ott volt a füzetben a haladóknak szánt is, hogy inspirálja őket a további erőfeszítésekre. Elsősorban az volt a cél az írott tananyaggal, hogy maradjon emlékeztető a fontos dolgokból a tanóra utánra is. Az elméleti ismeretek átadása viszonylag szűk körű és erősen gyakorlatorientált volt sok hétköznapi példával, szemléltetéssel. Nem kerültek szóba azok az informatikai ismeretek, amelyekre az átlagos számítógép-használónak feltehetően nincs szüksége, hiszen a rendelkezésre álló idő korlátozott volt, mint ahogyan az emberi agy befogadóképessége is. A tanórák során egyrészt a házi feladatok megoldásánál adódó problémákat beszéljük meg, másrészt az oktatói segítséget igénylő feladatok, műveletek kerültek sorra. Állandó, bár nem tervezett napirendi pontot jelentettek még az otthoni számítógépek és a könyvtári gépek különbözőségéből fakadó problémák, illetve az egyéb otthoni hibajelenségek. Különböző operációs rendszerek, különböző vírusirtók, különféle böngészők és szoftverek azonos funkciókra, hiányzó pluginok, frissítések, aktiválások – és még sorolhatnánk, milyen dolgok bizonytalanították el sokszor a kezdő számítógép-használókat. Ezeket általában igyekeztünk tisztázni. 2008-ban készült egy újabb tananyag, ezúttal digitális képszerkesztéshez és prezentáció-, valamint videószerkesztéshez. A következő speciális tematikájú jegyzet az idegennyelv-tanulás ösztönzése és segítése érdekében született 2010-ben „*Hogyan tanuljunk idegen nyelveket az internet segítségével?*” címmel. Ez a kurzus az azóta már megszűnt www.livemocha.com webhely nyelvtanuló lehetőségeit, valamint az egyéb online, nyelvtanulást segítő eszközöket mutatta be.⁵

---

⁴ Akkor még álmodni sem mertünk a 2013-ban megvalósuló „*Tudásod a jövőd*” projektről, amelynek keretében korhatártól függetlenül, minimális önerő befizetésével tanulhattak sokan, és szerezhettek korszerű informatikai ismereteket.

⁵ Habár a www.livemocha.com domain néven továbbra is találunk egy nyelvoktató jellegű webhelyet, ez azonban korántsem az, ami fénykorában volt. Az eredeti 2007-ben indult, és öt évvel később már több mint 16 millió felhasználója volt 195 országból. Az általuk kidolgozott nyelvoktató - nyelvtanuló szisztéma 3 oktatási díjat is elnyert. 2013 júniusában fúzióra léptek a Rosetta Stone céggel erőik egyesítése reményében, de ehelyett elindult a másik fél részéről egy goodwill romboló folyamat az egykori vetélytárs kárára.

A tanfolyami hallgatók száma, összetétele

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Össz.
Képzések száma	13	9	8	8	11	11	10	17	6	10	6	0	109 db
Résztvevők száma	69	42	40	40	66	61	59	129	40	77	69	0	692 fő

A jelentkezők kezdetben közép- vagy nyugdíjas korúakból álltak. A későbbiek során ez változatosabbá vált. A legfiatalabb résztvevő 14, a legidősebb 82 éves korú volt. Zömmel olyan emberek, akik életük során más téren is aktív életet folytattak.

A résztvevők közül többen használtak számítógépet a munkahelyen, de az internetet még nem, vagy nem eléggé ismerték, esetleg csupán egy speciális szoftverrel dolgoztak, ezért jöttek el a könyvtárba. Jó néhányan egy munkahelyi intranetes hálózaton belül dolgoztak, – pl. az adóhivatalban – de a világháló kizárásával. Nyugdíjas vagy aktív pedagógus gyakorta fordult elő a tanfolyami hallgatók között a kezdetektől folyamatosan óvónő, tanítónő, gyermekotthon-vezető, általános és középiskolai tanár beosztásban. Érdekes módon kiugróan sok fodrász volt a tanfolyami hallgatók között. Tatabánya bányász múltjának köszönhetően érthető volt az aknászok és bányamérnökök viszonylag jelentős száma. Előfordult még (a teljesség igénye nélkül) hidrogeológus, gépész-, kohó- és építésmérnök, statisztikus, irodalomtörténész, ügyvezető igazgató, könyvelő, fényképész, PR menedzser, osztályvezető, levéltár- és művelődési ház igazgató, postahivatali vezető, vegyész, technikus, bolti eladó, adminisztrátor, kozmetikus, masszőr, vállalkozó, közigazgató, üzemgazdász, biztosítási ügynök, elektrotechnikai műszerész, kazánfűtő, kertész, erdész, mozdonyvezető, művezető, csoportvezető, ellenőr, nyugdíjas könyvtáros, lakatos, operátor, köztisztviselő, tolmács, női szabó, nyomdász és ügyvéd szép számmal. De például nyugdíjas orvosok, gyógyszerészek, ápolónők, laboránsok, asszisztensek, védőnők, természetgyógyászok is képeztek több csoportot. Egy református gyülekezetből szintén jöttek jelentős számban. Talán a legmeglepőbb résztvevők egyike egy 8. osztályos tanuló, *Mayer Enikő* volt, aki a szünidőben tudott részt venni a könyvtári képzésen, ezért hosszabb ideig várakoznia kellett. Előfordult, hogy a József Attila Általános Iskolából egy olyan öt fős munkatársi csoport jelentkezett képzésre, akik már rendelkeztek ECDL bizonyítvánnyal. Mint mondták, az a képzés évekkorábban volt, és egyébként is kevés internetezésre vonatkozó ismeretet adott számukra. Szinte valamennyi tanfolyami hallgató hozzáállására elmondható, hogy nagy érdeklődés, felfokozott kíváncsiság, izgalom jellemezte viselkedésüket az órákon.

Település szerint a legnagyobb arányban Tatabányáról érkeztek tanulni vágyó emberek. Összességében azonban elmondható, hogy Tata, Szomód, Környe, Vértestolna, Vértessomló, Szár, Szárliget, Almásneszmély, Nyergesújfalu, Bicske és Tarján településekről egyaránt voltak résztvevők.

Két alkalommal „virtuális” tanfolyami hallgatóként csatlakozott egy-egy csoporthoz két érdeklődő. Az első esetben egy kép- és prezentáció, valamint videószerkesztő kurzus munkájában vett részt online *dr. Vasass Veronika* Ajkáról. Bevonása a csoport munkájába ekkor még csupán azt jelentette, hogy megkapott minden anyagot, amelyet a csoport többi tagja is, illetve személyes instrukciókat kapott online a tanulásban. A másik virtuális résztvevő pár évvel később a Jeruzsálemben élő *Vidácsné Demeter Annamária* volt, aki már valós időben, online vett részt a csoport tevékenységében az „Idegennyelvtanulás az internet segítségével” típusú tanfolyamon. Ezt alapvetően a *TeamViewer* program segítségével valósítottuk meg. Az újítás a jelenlévők számára is hasznosnak bizonyult, hiszen saját monitorjaikon keresztül is pontosan követhették az oktató számítógép-képernyőjét, figyelemmel kísérve a fontos műveleteket. Sajnos a szoftver nem minden alkalommal működött megfelelően, a hang közvetítése időnként akadozott. A jeruzsálemi résztvevő Skype segítségével kapott még további közvetlen segítséget.

A 2006. évi szakmai beszámolót visszaolvasva a következő érdekes hír olvasható: „Az év során voltak diák- és aktív korú látogatók, telefonos érdeklődők is, akik rendszeresen hozzánk fordultak

informatikai tárgyú, vagy információkeresésre vonatkozó kérdéseikkel. A különféle apró-cseprő ügyek mellett az is előfordult, hogy informatikai érettségi vagy ECDL-vizsga előtt álló tanulók jöttek gyakorolni és tanácsokat kérni a könyvtárba.”

Újabb részlet, ezúttal a 2008-as beszámolóból „Az év során tíz csoportnak, azon belül 59 főnek tartottunk alapozó és haladó számítógépes tanfolyamokat. [...] Az augusztusi hőségben és a januári hidegben egyaránt indíthattunk képzést, annyi volt az érdeklődő.”

Az első időszakban még nem készültek fotók és később sem teljes körűen. A könyvtár tanfolyami hallgatóinak jelentős része azonban látható e fotogalériában:

http://netnagyiklub.hu/honlapok/Tanitvanyok_fotoi.htm

Nyelvtanulás az internet segítségével

Habár jelentősége folytán érdemes lenne bemutatni, de terjedelmi okok miatt mégsem kerülhetett be egy módszertani fejezet, amely a könyvtáron belüli felnőttoktatás sajátosságait, illetve a javaslatok, ötletek körét tartalmazná.

III. A NetNagy Klub

2007 májusában egy olyan haladó csoporttal folyt az oktatás éppen, akik sokadszor vettek részt egy újabb tanfolyamon. Ezúttal digitális kép- és prezentációszerkesztés, videószerkesztés volt az aktuális tananyag. Az utolsó órán különböző ötleteket adtak, mit szeretnének még tanulni. Egyszerre töltött el örömmel bennünket ez a helyzet, ugyanakkor gondolkodóba is ejtett. Ha a gyakorlott számítógéphasználók is évente rendszeresen tanfolyamra szeretnének járni, akkor mikor jut elég idő kezdőket képezni? Akkor és ott fogalmazódott meg a gondolat a megoldásra, hogy hozzunk létre egy klubot és egy honlapot, amely kiszolgálhatja a továbbképzésre vágyó tanfolyami hallgatókat. Így újra megnyílik a lehetősége a kezdők képzésének. A javaslatot Csics Gyula könyvtárigazgató teljes mértékben támogatta, és az ehhez szükséges technikai feltételeket biztosította.

2007 augusztusában alakult meg a NetNagy Klub a könyvtár épületében. Elsősorban számítógépes tanfolyamot végzett hallgatóinkat invitáltuk ide, de más érdeklődőket is szívesen fogadtunk. Szándékaink szerint lehetővé akartuk tenni a tanultak frissen tartását, valamint további újdonságokkal kívántunk szolgálni az információs társadalom világáról az itt elhangzó előadásokon keresztül.

Ugyanakkor szerettünk volna lehetőséget biztosítani találkozásokra, kötetlen beszélgetésekre és tapasztalatcserére is.

**A NetNagyi Klub és a honlap ötletadó csoportja:
Lakosné Lódi Csilla, Bán Józsefné, Horváthy Ferenc, Kovács Judit, Dodek Mihályné, Lódi Ferencné.**

A találkozók az első öt évben havonta, később kéthavonta következtek mindig szombatonként, kb. 20–32 fő körüli résztvevővel. Mindazonáltal taglétszámunk ennél magasabb, és nemcsak a virtuális tagok száma miatt. A programokon alkalmanként két-három előadás hangzik el. Szünetben a felfrissülés percei mellett élénk társalgás folyik az otthonról hozott sütemények, innivalók elfogyasztása közepette. A klub életében a tagok családi eseményeinek, évfordulóinak megünneplése is jelen van. Örömről szolgál az is, hogy a létrejött emberi kapcsolatok más szintereken is kibontakoztak. Közös színház- és mozi-látogatások, természetjárások, napi sporteseményeken való részvételek jelzik, hogy a létrejött emberi kapcsolatok más dimenzióban is életképesek.

A klubrendezvények adatai a kezdetektől 2013-ig

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Összesen
Alkalmok	4	10	9	11	10	8	7	59 alk.
Résztvevők	60	180	285	363	240	202	172	1502 fő

Az előadások tartalmából

Kezdetben több alkalommal is csupán néhány, internetről letöltött különleges videó, prezentáció vagy egyéb anyag bemutatására került sor a programokon, illetve érdekes történeteket hallhattunk a számítógépezés mindennapjaiból. Hamarosan eljutottunk azonban a két-három témát tagláló programokig.

Szilassi Andrea mellett eleinte *Csáki István* volt a másik állandó előadó. Valamivel később *Pohner Lászlóné* könyvtáros is rendszeres megszólalóvá vált, valamint *Holló József* is csatlakozott Szomódról. *Szurcsik Katka*, *Czeczon Lászlóné*, *Szabó Ferencné* és *Dénes Ildikó* Budapestről hozta tapasztalatait, ötleteit a tatabányai társaságnak. Elhangzottak még ajánlások, javaslatok, tapasztalatok alkalmanként *Kovács Judittól*, *Bencze Valériától*, *dr. Feld Editől*, *Lódi Ferencné*től, *Dodek Mihálynétől* és *Galauner Bélától*, akik mind tatabányaiak. 2009 óta évről évre sor kerül a könyvtári hét programjai között egy *Fókuszban a számítógép-használat* című programra. Ezek a rendezvények az NKA támogatásának köszönhetően több előadóval, és általában színvonalasabb programmal valósulnak meg.

Válogatás az előadások témáiból:

- Webkalauz és honlapajánlatok,
- Virtuális utazások a világ szép helyein,
- Családfakutatás, családfakészítő szoftverek és online alkalmazások,
- Ügyintézés a világhálón,
- Néhány Google projekt bemutatása: pl. az emberi testet belülről, három dimenzióban láttató Zygote Body, és az Amazonas esőerdőről készült projekt, valamint a transzszibériai vasút útvonaláról készített videók, térképek, hangfelvételek, továbbá a Google művészeti projektje, stb.
- Filmek, zenék, e-könyvek, könyvtárak és archívumok a világhálón.
- Különböző digitális képszerkesztő programok alkalmazása, képtömörítő és egyéb szoftverek ajánlása, bemutatása. Digitális képek készítése régi negatívokról és pozitívokról speciális filmszkennerrel,
- Scrapbook, fotókönyv, többretegű képek és fotómontázsok készítése.
- Videó-, film- és prezentáció-készítés,
- Zene- és hangszerkesztő programok, karaoké énekléshez alkalmazható szoftver és kiegészítők
- Bakelit lemezek és magnókazetták digitalizálása,
- Facebook, Google +, IWIW és egyéb közösségi portálok hasznos tudnivalói,
- Digitális lábnyomaink és ismeretlen követőink. Adataink védelme. Tanácsok az internetezés veszélyeivel kapcsolatban.
- A Gmail és a Hotmail. A Google Drive és a SkyDrive bemutatása, felhőalapú szolgáltatások.
- Technikai problémák és kezelésük.
- Dokumentumaink rendszerezése, archiválása. Öletek a gyors visszakereshetőség érdekében. Operációs rendszerbe integrálható tweak a mappák színezése, megkülönböztetése érdekében.
- iPad, okostelefon és mesterséges intelligencia. Okostelefon alkalmazások: pl. telefonkövetés beállítása lopás esetére, életmentő és egyéb egészségügyi applikációk, idegenvezetés és kulturális túra a Guide@Hand alkalmazással, stb.
- A Windows XP és a Windows 7 operációs rendszerek néhány sajátossága

A klub jelen van a közösségi média egy részében is: IWIW, Facebook, YouTube. Utóbbiról szólnánk részletesebben is. A www.youtube.com/szilandi címen található klubcsatorna néhány alkotó kedvű tag kisfilmjét, és főként prezentációkból konvertált videóikat tartalmazza a legkülönbözőbb témakörökben. A feltöltések 2010-ben kezdődtek. Itt együtt láthatók rendes és virtuális tagok alkotásai. Ajkáról is érkeztek szép számmal videók *Aszódi Páltól, dr. Vasass Veronikától és Fonyódi Józsefnétől*. Találunk még alkotásokat itt *Csáki Istvántól, Bokor Lászlónétól, Lódi Ferencnétől, Horváthy Ferencnétől, Bencze Valériától, Barczai Tibornétől, Dodek Mihálynétől és Izsányiné Puskás Erzsébettől*. Habár a kezdeti lelkesedés már tovatűnt, de a videók nézettsége azóta is nő.

Létrejöttek kapcsolatok hasonló szervezetekkel is. Elsőként egy erdélyi könyvtárral történt kapcsolatfelvétel. *Bákai Magdolna* akkori gyergyószentmiklósi könyvtárigazgató a NetNagyik Klub honlapján keresztül talált rá a tatabányai csoportra. Munkahely-változtatása miatt ez a kapcsolat sajnos kérészerű volt. A budapesti EzüstNet Egyesülettel 2009-től vált szorosabbá és sokrétűbbé a kapcsolat, és azóta is folyamatos. Nemcsak a budapestiek vesznek részt a tatabányai programokon, hanem néhány tatabányai tag is eljár a budapesti rendezvényekre. *Holló József* személyében a NetNagyik Klubból is részt vesz előadó az ottani oktatásban. 2012-től közös kirándulásokat is szervez a csoport. Az ajkai nyugdíjas internetklub vezetői, *Fonyódi Józsefné* és *dr. Vasass Veronika* a NetNagyik Klub webhely és a YouTube-os klubcsatorna hatására keresték meg a könyvtárat. A könyvtári hetek alkalmával rendezett „Fókuszban a számítógép-használat” című programokon személyesen is részt szoktak venni. A pécsi Net-Nagyik Egyesülettel szintén jó kapcsolatot ápol a tatabányai csapat, kölcsönösen részt vettünk már egymás programjain.

IV. Önálló honlap az oktatáshoz, klubhoz

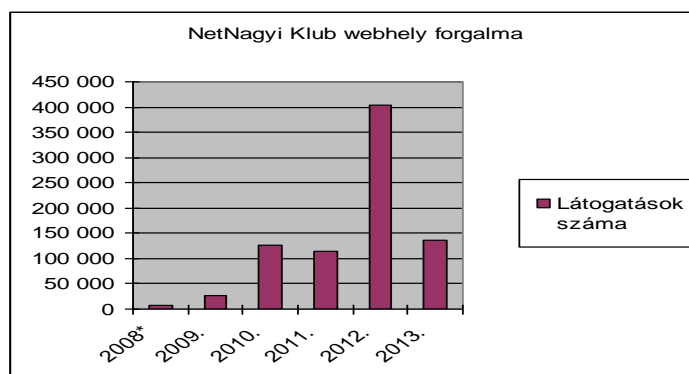
2007 júliusa óta létezik a www.netnagyiklub.hu webhely a világháló kozmoszában, amelyet Szilassi Andrea készített szabadidejében, saját költségére. Habár a küllem nem sokat változott az eltelt időszakban, de az alkalmazott technikai megoldások és a tartalom egyre gyarapodott. FrontPage szerkesztőprogrammal készül, amely támogatja más szerkesztőkkel létrehozott forráskódok beillesztését is. A webhely rendelkezik egy saját Google egyedi keresővel és egy fordító gadget-tel. Utóbbi alkalmazására akkor került sor, amikor világossá vált, hogy jelentős számban vannak látogatók határainkon túlról is. Ez a beépülő alkalmazás 35 nyelvre képest lefordítani a teljes webhely tartalmát – kivéve a kép formátumú feliratokat.

Attól kezdve, hogy a honlap rendelkezésre állt, könnyen és sikeresen lehetett motiválni a tanfolyami hallgatókat a tanulás során. A sokféle színes hír, érdekesség, videó egyrészt tartósan ébren tartotta a hallgatók érdeklődését, másrészt segítségükkel kipróbálhatták a honlapokon előforduló különféle videó lejátszó eszközök alkalmazását és az egyéb technikai megoldásokat.

A webhely tartalmának kialakítása során önálló cikkeket írtam, de átvett újsághírek és beágyazható videók, képek, zenék is bekerültek a kínálatba. Az elektronikus levelezés gyöngyszemeit válogatva, összegyűjtve és rendszerezve érdekes üzenetek, videók, diavetítések és hangfájlok (pl. kabaré) is megtalálható itt. A tanfolyamok oldala a Népház úti fiókkönyvtárban egykor folyt oktatás körülményeit, tudnivalóit mutatja be. Ugyanitt olvasható négy történet is, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak az itteni oktatáshoz, de egyben azon túlmutatnak. Ezekben a példákban keresztül látható, hogy az internet képes teret, időt átlépve egy újabb dimenziót alkotni, és ezzel hozzájárulni bizonyos korlátok leküzdéséhez. Az eltelt időnek köszönhetően önálló oldalra került a tanfolyami hallgatók fotóiból szerkesztett egyre gyarapodó képgaléria is. A tanfolyami oktatást volt hivatott szolgálni néhány ismeretterjesztő oldal. A *Webajánló* válogatást adott havi rendszerességgel honlapcímeiből néhány ajánló gondolat kíséretében. A *Világunk* menü az élő környezetünket, valamint ember és természet viszonyát mutatja be érdekes cikkekkel, diavetítésekkel, videókkal és honlapajánlatokkal. A *Kaleidoszkóp* egy színes válogatás technikai érdekességekről és egyéb hírekről. A *My TED* oldalán egybegyűjtve találunk néhány olyan videót, amelyek a TED-en elhangzott előadásokból válogattam a *Webajánló* oldalán és a NetNagyi Klubban. Hasznos bemutatni ezek használatát, mivel többnyelvű feliratozás és szöveges transcript is tartozik ezekhez a videókhoz.

2011 augusztusa óta elegendő szerkesztésre ráfordítható idő híján csak alig frissül a webhely, mindazonáltal így is rendelkezésre áll jelentős mennyiségű tartalom.

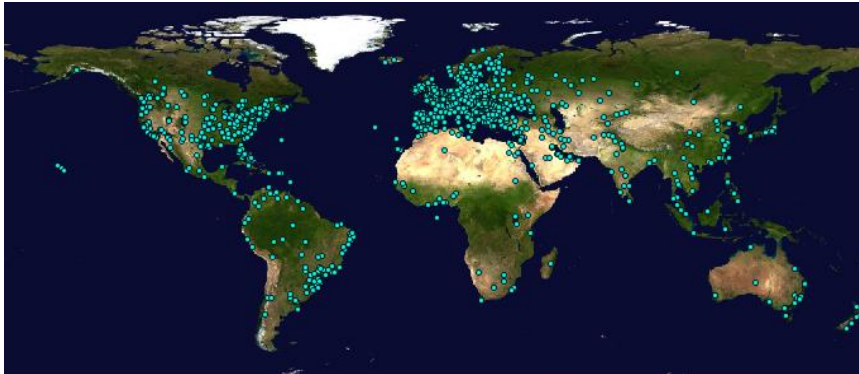
A webhely forgalma

A webhely az évek során a kezdeti ismeretlenségből egyre látogatottabbá vált országhatárainkon belül és azon túl – köszönhetően a személyes ajánlásoknak is. Kezdetben a MyStat szolgáltatásával történt a forgalom mérése. 2010-ben pedig a www.revolvermaps.com forgalommérésére váltottunk. Sok olyan külföldről jövő látogatás történt ugyanis, amelyet a MyStat nem tudott beazonosítani. Az új szolgáltatónál pedig akkor is látható a látogató földrajzi helye, ha történetesen a Revolvermaps sem tudja azonosítani az adott települést, országot. A legnagyobb forgalmat bonyolító oldalakat 127 országból, a sorrendben utána következőket 118 országból kísérték figyelemmel tavaly év végéig.

Négy különböző számláló van elhelyezve az oldalakon. Ezen adatok összesítve szerepelnek a látogatottság számai mögött. Amint az 1. ábrán jól látható, a népszerűség csúcsát a 2012. év jelentette 403.906 látogatással.

Megfigyelhető az is, hogy a fokozatosan beköszöntő, egyre szélesebb ismertség idővel alábbhagyott, amikor elmaradtak a webhely szórakoztató és ismeretterjesztő havi frissítései. 2011 augusztusától szabadidő híján már csak a közelgő klubprogramok időpontjai és plakátjai, valamint az eseményeken készült fotók kerültek fel a honlapra. Mindazonáltal még így is jelentősnek mondható a 2013. évi, 136.707 látogatást jelző éves forgalom.

Forrás: www.netnagyiklub.hu/

A térképes képernyőóra azt mutatja, hogy a világ mely pontjairól voltak eddig érdeklődők a webhely bizonyos oldalain. Részletes információhoz juthatunk, ha a térkép alatti linkre kattintva, az oldal alján kiválasztjuk a négy forgalommérőhöz vezető linket, vagy közvetlenül az egyes oldalakon elhelyezett térkép gadget-be kattintunk.

V. Zárszó

A számítógépek széles körű elterjedését szerencsésen alapozta meg a második ezredfordulót követő pályázati források sora, amely egyben a kulturális intézményeket is ösztönözte a felhasználóképzések megszervezésére. Szerencsés körülmény volt, hogy a könyvtáraknak eleve megvolt a látogatói köre, így természetes módon eljuthatott az informatikai képzések lehetősége olyan emberekhez is, akik alapvetően nem terveztek már semmilyen képzést önmaguknak. Bármilyen szervezeti formában működnek is az információs, infokommunikációs és világhálós ismereteket megosztó klubok és egyesületek, létezésük mindenhol ugyanazon töről fakad. Számottevő azok aránya, akik kortól és nemtől függetlenül egyértelműen nyitottak az Információs Társadalom újdonságai iránt, és akik szeretnének közvetlen segítséget technikai problémáik kezelésére. Mindazonáltal a felhasználóképzéseken túl csak kevés intézményben alakultak internetező klubok, egyesületek. A létező szervezetek közül pedig csupán azok működtek folyamatosan és maradtak fenn mindmáig, ahol önkéntesek is jelentős mértékben hozzájárultak a feladatok megvalósításához, és nem utolsósorban az intézmény elkötelezettsége is adott volt.

A világháló tartalmának gyors változása és a technológiai fejlődés rohamos tempója miatt a megszerzett informatika képzés nem ad hosszabb időre elegendő ismeretet, gyorsan elavul. Ezért a tudás fejlesztése folyamatosan jelentkező feladat a hozzáértők számára. Ennek megoldásában sokat segíthetnek a seniornet klubok. Fennállásuk jótékony hozadéka még a digitális írástudás fejlesztésén és terjesztésén túl, hogy erős és összetartó helyi közösségek jöttek létre. Ezek az emberi kapcsolatok az információs társadalom világán túl is életképesnek bizonyultak.

Befejezésül a könyvtárak és könyvtárosok szerepéről két gondolat. A digitálisan írástudók felelőssége, hogy környezetükben hírt adjanak a fontos újdonságokról és változásokról, továbbá segítsenek elkerülni az internetezéssel együtt járó veszélyeket. Különösen fontos a hátrányos helyzetű rétegeknek adott tájékoztatás és közvetlen segítségadás annak érdekében, hogy megtapasztalják a korszerű IKT eszközök életminőség-javító hatását, hogy ezzel is esélyt kapjanak életük jobb irányba terelésére.

Források:

Köszönet illeti *Fromann Richárdot*, a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet munkatársát a rendelkezésemre bocsátott dokumentumokért.

- *Digitális Írástudás Akcióterv (DIAT) Monitoring* : Tanulmány. (dokumentum) ITHAKA Research & Consulting. 2009. 89 p.
- *Az egész életen át tartó tanulás programja, 2007–2013*: Forrás: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c11082_hu.htm
Letöltés ideje: 2014. február 20.
- *European Digital Landscape 2014*. We Are Social Social Media Agency, 2014. (prezentációs dokumentum) 279 oldal. Forrás: <http://www.slideshare.net/wearesocialsg/social-digital-mobile-in-europe> Letöltés ideje: 2014. május 28.
- Pintér Róbert: *Az információs társadalom* : Tankönyv. Bp. Gondolat – Új Mandátum Kiadó. – 2007. – 246 p.
- Juhász Lilla – Pintér Róbert: *Információs társadalom, információs stratégiák*. – Bp. L'Harmattan Kiadó - Zsigmond Király Főiskola. – 2006. –180 p.
- Szilassi Andrea: *Az információs műveltség megalapozása felnőttek iskolarendszeren kívüli képzésében* (Egyetemi dolgozat). – 2009. 20 p.
- Galács Anna –Ságvári Bence: *Információs társadalom és nyilvánosság*: III. előadás. (prezentációs dokumentum) – 2008. 40 p.
- *Korábbi kormányzati stratégiák, projektek és eredményeik*. (dokumentum). – Bp.: Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium E-közigazgatási Szabad Szoftver Kompetencia Központja. – 2013. 18 p.
- *Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014-től 2020-ig*. Forrás: <http://www.kormany.hu/download/d/37/f0000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf>
Letöltés ideje: 2014. február 20.
- *A NIIF intézet története*. Forrás: http://niif.hu/niif_intezet/bemutakozas/tortenet
Letöltés ideje: 2014. február 20.
- Szilassi Andrea: *Szakmai beszámolók 2002–2013*. (dokumentumok) kézirat
- *Webhely látogatottságának forgalmi adatai 2007–2013-ig*; Excel dokumentum